SKRYTÉ ZDROJE

SOUBORNÉ VYDÁNÍ
BÁSNICKÝCH SPISŮ
JAROSLAVA VRCHLICKÉHO

SKRYTÉ ZDROJE.

BÁSNĚ

JAROSLAVA VRCHLICKÉHO.

(1906.)

NÁKLADEM J. OTTY V PRAZE.
1908.

Tiskem »Unie« v Praze.

PROLOG.

SKRYTÉ ZDROJE.

Pozdraveny tisíckrát
buďte všecky skryté zdroje,
do lístků a do poupat
vámi tryská bytí moje!

Život byl by suchopár,
nebýti vás, skryté zdroje,
vámi jen vře krve var
proudící se bez úkoje!

Myslil bych, jsem mrtev již,
ztopen mlhou, skryté zdroje,
trpěliv svůj nesu kříž
a s ním všech zlých trampot roje:

Ale v tom váš slyším ruch,
duníte blíž, skryté zdroje,
cítím, žiji duchů druh,
pravdě v zrak zřím bez závoje.

Hlas váš, to má píseň jest!
Jak vám žehnat, skryté zdroje!
Požehnání padá s hvězd
jak chlad stínů z lesní chvoje.

Zpívejte mi v duši dál
lásky, touhy skryté zdroje,
v mlze mizí ideal
a jen vy jste moje, moje!

☆ ☆ ☆

Z TĚCH NEJSI ŠŤASTNÝCH . . .

Z těch nejsi šťastných, jarem, zpěvem, vůní
již graciosně spějí na výsluní
uznání, slávy, zdaru, štěstí, zisku! —
Tvůj pomalý krok těžce vázne v písku
a skromný úspěch za velkou jde prací . . .
ba vleče se . . . To vem' již s resignací.
Však v balvan Sisyfův, jenž tobě s šíje
se denně smeká, hrdě vryj svou pýchu,
neb tvořit dále v zátiší a tichu
jest bytosti tvé celá poesie . . .

☆ ☆ ☆

POSLÁNÍ.

Zda není svět loukou, jež plna květů,
a včelou ty na ní, ó básníka duchu?
Dny dlouhé ty těkáš ve hravém letu
snad nepovšímnut v bouřném kol ruchu.
Ty nemůžeš vědět, co příčinou vznětu,
co lásku ti podá, krásy co tuchu
v tvé probudí duši! — Létáš přec dále,
pel přinášíš v úl svůj od břehu k skále.

Pel z jetele, který krvavě rudý
stře paličky své vstříc polibkům světla,
ať z mateřídoušky sen meze chudý,
ať košatá lípa v červnu jím zkvětla,
ať je to z růže, miláčka bohů,
ať z čilimníků v zdí starých rohů,
ať je to z vavřínů, myrty či hlohu:
ty bezpečně něco si odneseš všudy,
kde s letem tvým krása bleskem se střetla.

To hlavní přijde. — Dílo Tvé vlastní,
co z toho si utkáš, slieješ a stvoříš.

Viď, mladosti snové byli tak šťastní!
Ať v moře to norec blahý se vnoříš!
Svět látka jest Boha, tebou buď básní,
jen ryzí-li láska, v nitru jíž hoříš,
věř, celá ta louka, jež sluje světem,
vzplá pro báseň tobě čarovným květem!

☆ ☆ ☆

PENSEROSO.

RACKŮM NAD VLTAVOU.

K našim luhům z jihu zabloudilí,
nad řekou se tichý let váš chýlí,
ptáci bílí s černým křídel hrotem;
zabloudilí vlastním nad životem,
smutní jste se u nás opozdili.

Bouřliváci, vy jste zvyklí bouři,
u nás z bahnisk jen se líně kouří,
není život ve zátoce ztichlé,
sotva hnití, proto leťte rychle . . .
neuhodí u nás, jen se chmouří . . .

☆ ☆ ☆

PODZIMEK.

Je tady už? Znám toho kmeta,
ke krbu usedl k nám blíž,
kol bledých skrání jemu zkvétá
ocúnů jedovatá číš.

To má být konec? Zapomněni?
Na sebe zříme jako v snách,
on vzpomíná mi louky v snění,
kde stíny táhnou ve mlhách.

To má být konec? Pravím k sobě,
což octl jsem se u vrátek,
kde štvaná noha klesá v mdlobě
si lhouc, že hrob zas počátek?

Dí vlídně kmet: „V tom koloběhu
jsem přišel, bych ti připomněl,
když v duši květ, čím trocha sněhu
na skráních?“ — Řek' a dále šel.

☆ ☆ ☆

PÍSEŇ ŽIVOTA.

To všecko necháš jak v snu
kol sebe plynout a plynout!
Tu řadu jásavých dnů
i těch, v nichž myslíš, líp zhynout!
A teprv obojích tlum
ti život celičký dává,
to moře illusí, dum,
z nichž slunce souzvuku vstává.

Jak drahou dál bysi jel,
jež prázdnou plání se vine,
kde strom jen jediný čněl,
však cestou dále ti kyne:
tak z žítí celého v sled
bod jeden pouze ti kývá,
byť dnů tvých divější let,
on v posléz jediný zbývá.

V tom jednom prožil jsi věk!
v sled řekneš: Dobré vše bylo,

zář stejně jak zármutek
a všecko mně se snilo;
a jako z jízdy té strom
na celé planině kývá,
co vskutku ve mžiku tom
jsi prožil, — jedině zbývá.

☆ ☆ ☆

MODLITBA.

Dík za každou krůpěj hořkosti
do číše radostí mých,
tou spíš se živím k sytosti,
než tím, co ples dá a smích.
V mžik zvětrá radost, odplavá,
dóm naděje z karet se boří,
však z hořkosti růže krvavá,
ta aspoň v písni mi hoří!

☆ ☆ ☆

ŘADA.

Co ti hřmělo celý den,
nech si večer vyznít;
nechtěj vzpomínkami jen
dále duši trýznit;
usni, spi, až procitneš,
co je pravda, co jest lež,
zvíš — dál budeš žíznit!

☆ ☆ ☆

ANANKÉ.

Co bylo jen věštců a mudrců, básníků, snílků,
do světa vyšlo jich s odvahou, silou a vůlí,
nad člověka osudem prosnili věk nebo chvilku,
však základy jeho a osou a směrem zda hnuli?

Ten valí se dále a dál — co na tom, přijde-li nový?
Jak otrok schoulí se v jho, tam vpřáhne se malý a
němý.
Čím bojovat můž' dál'? jak předchůdci, slovy jen,
slovy.
Má železné paže však Osud a těmi jej zdrtí až
k zemi.

☆ ☆ ☆

PLUTUS.

Snad proto, že jsem večer Fausta korrigoval,
tu scenu, v které ďábel při císařském dvoře
svým peněz objevením nebe přičaroval
v stát schátralý, ve spánku celé moře
mi přikouzlil snů démon, po kolena
já penězi se brodil, kam jsem kolem sáh',
já dukátů jsem mořem celý tápal nah,
ač temně jen jsem tušil, jaká toho cena,
v čem hrabala se ruka divě rozčilená.

Ach zlato! samé zlato! (Řetěz mojí dumy
se ve snu dále snoval.) Jím lze všecko míti;
jak jinak křídla slávy tu kol hlavy šumí!
jak jinak slunce svítí, vůní dýchá kvítí!
Jak s jistotou se denně z kořen žití brána
rozlétá a jak všecko jde ti samo vstříc,
též půvaby má večer a noc statisíc
vnad skrytých skýtá, velikého Pana
ty cítíš tepnu žití, jak vře rozhárána!

Svým všecko zveš, jsi králem pomyslů i skutků,
až k ústům brod se vzpíná zlata, zlata, zlata!
Tu čaloun žití tká se z milionů útků
a všecko radost, radost k nohám klást ti chvátá,
až zlatem zatopen jsi — vlny jeho kynou
ti nad hlavou, co nejdřív zalknut zlatem již
v boj divoký se vzepřeš, svalit chceš tu tíž,
tmu cítíš v očích . . . věky kolem tebe plynou,
vstát, křičet chtěl bys . . . zlata se stohy na tě šinou.

Již celá hora zlata svalila se na mne,
já procit ve svém loži — mnul si oči,
a brzy poznal, vše to zdání bylo klamné,
já chudší jsem než před tím . . . svět se dále točí . . .
Však točil by se stejně, kdyby byl sen skutkem,
V čem byl by rozdíl? Tuším, do jista,
že obětí jsem stal se šaška, Mefista,
však zdráv jsem, díky bohu, po útoku prudkém
a v svět se klidně dívám s ironickým smutkem.

☆ ☆ ☆

DVĚ SOCHY.

V starém parku francouzského střihu,
trochu zanedbaném od let již,
v světle, v stínu, v ptačích křídel mihu
na podstavci kamenný ční muž;
jakýs athlet s nohou vykročenou,
pěstí zaťatou, v boj připraven;
jak se přes tvář stíny jemu ženou,
kmit se v oku nedosněný sen.

Proti němu asi deset kroků
stojí žena — luzný, cizí čár
kývá v oku, splývá z čáry boků . . .
Od sebe tak stojí kroků pár,
stále upřeně tak hledí k sobě,
ale blíže k sobě nemohou,
v slunce jasu jako vichrů zlobě,
pod jarní jak zimní oblohou.

Co zde umělec chtěl vysloviti?
Sílu muže s ženy půvabem?

přitažlivé oba póly žití?
sílu svalů s pleti hedvábem?
Vůli vzdornou, oddanou snad něhu?
touhu k sobě, hořkost rozluky?
zkamenělou vášeň v pekla žehu?
či jho chladnosti, klid bez muky?

Otázky! k nimž odpovědi není.
Jedno hruď mou tísní napořád:
Přes bouř času i přes víry denní
chtěl bych tady jak ten athlet stát!
Co víc může cítit člověk v žití?
Vím, že můj by neochábnul sval,
jen když cílem na Krásu vždy zříti
a se celý vhroužit v Ideál!

☆ ☆ ☆

KONEC DNE.

Ruch dne — to vzdálená echa . . .
a touha srdce — to klid —
Kdy konečně sudba mne nechá
z těch zdrojů edenských pít?

A přece vím, že bude po nich
se stýskat mi, hrobní kde šer,
po jitra těch funících koních,
vždy hotových v průlomy sfér.

Vždy hotových k letu a skoku,
jež střásaly chumáče pěn
v mou plachou a bázlivou sloku,
v můj skromný a vítězný den!

Neb ony byly jen žití,
po němž se žití zas pne,
Ty mrtvé máš v lůně svém kvítí,
já znám Tě — koncem Tys dne!

☆ ☆ ☆

TUCHA.

Cos z jara tuchy ještě vzdáleného
do sněhu trysklo,
a z mraku na beránky zčeřeného
si slunce výsklo.

Ó tuchy Vesny, bloudící kdes v dáli!
Dnů příštích kvítí!
Až zamžené se oči pousmály,
vás duše cítí!

✩ ✩ ✩

MÁLO A MNOHO.

Dnem každým prý život znovu se rodí,
však pro mne to stejná již hádanka!
neb co mi každý den do dlaně hodí,
je věčně tatáž padánka!

Ach, poupata byla — byly i květy,
proč všecko jen pokazil, pohubil mráz?
A padánek stohy rostou mi léty
ach, vědět jen, zdali rozkvetou zas?

Jen jednou, jen jednou, naposled kvésti!
tak plně písní a láskou kvést,
a výsknout ti, bože, v azur své štěstí!
Sám rci, jak málo, jak mnoho to jest!

☆ ☆ ☆

DECH HROBU.

Kdys děcko zavedl mne na hřbitov
krok těkavý,
já vešel a si used beze slov
blíž hrobu do trávy.

V tom hrobě po pás hrobník starý stál,
já k němu sed,
v té chvíli lebku do ruky on vzal,
ji za vlas dlouhý zved.

Ji mrštil v trávu a zas kopal v spěch,
hnát hodil ven,
a druhý, třetí . . . hrob však v tvář mi dech
cos jako těžký sen.

Já vstáti chtěl, však srazil mne ten puch,
jenž z hrobu táh,
jak přimrazen jsem seděl, ví to Bůh,
a jako zajat v snách.

Já hnout se nemoh, a když v posled přec
jsem odešel,
van z hrobů obklíčil mne jako klec
a za mnou stále spěl.

I běžel jsem, až v hájek borovic
jsem zvolna kles,
však hrobů dech táh za mnou blíž a víc,
ba zaleh v spící les.

Ni pryskyřice, ani kvítí kol
nezmohly jej,
já cítil země dech a mrtvých bol,
jak vál mi v obličej.

Já ležel v mechu, západ slunce až
do větví šleh',
vždy stále cítil jsem jak mrtvých stráž
ten stuchlý hrobů dech.

To odpadání masa od kostí,
to tlení a ten puch,
tu předzvěst nesmírné té věčnosti,
ten v hnití žití ruch.

Snad proto celou drahou životem,
včera jak dnes,
ten hrobu dech vždy s divým překotem
mi každý zkazil ples.

Snad proto v plný pohár veselí,
když jsem byl mlád,

se zelené mi hvozdy setměly,
v číš peluněk mi pad.

Snad proto z ňader dívky, v objetí
kde zpit jsem dlel,
dech zničení a hrobu, prokletí
skrz vůni růží spěl.

Snad proto plný ples mít nemohu,
snad proto zřím
i v jasnou dívaje se oblohu
cos jako skon, zmar, dým.

Snad proto sleduje ta bída zlá
mých kroků sled,
z té vzpomínky umrlých vůně vlá
mi v stáří z mladých let . . .

☆ ☆ ☆

DNY — DRAHOKAMY.

Jsou dnové jako drahokamy v žití:
v lesk nádherný a v kouzelnou zář svítí,
že dnové příštích zármutků a ztráty
před nimi zastaví se váhajíce.
Tak mocný vzpomínky jich paprsk svatý,
že v chmurné šero planou víc a více
a slunci v posled jsou, na kterých stojí
vše cena života, jíž zveme svojí,
že v posled pouze jimi srdce bije,
jsou rozkoš, krása, síla, poesie,
jsou perly života, ba jeho diadémem,
k nim oko zpět zří ve úžase němém
želíc, že nejsou věčností jich mžiky . . .

V nich duše chví se a jen šeptá: Díky!

☆ ☆ ☆

RADOST A BOLEST.

Co kdo z nás trpěl, jeho bytost tvoří,
co z radosti bral, všecko oprchává.
Ta prchavá dnů dcera vzplá a shoří
a bolest zbude v posled, truska žhavá,
však v bolesti té žije dál, co's prožil,
jen bolestí jsi bohatství své zmnožil.

Kde jsou ty milé, krásné ženské hlavy,
s kterými plesal's? V srdce jen se vryly
ty, kterých pláč jsi poznal usedavý,
a s nimiž trpěl's, ty jen vskutku žily.
Fantomy druhé, zlatotkané stíny
se mihly jen a padly do hlubiny.

Vždy k tomu jen, co vytrpěl, se vrací
duch naposledy, to jedině trvá,
a Smrt, až života kmen tobě sklácí,
v něm platit bude jen ta známka prvá,
již prvním kruhem vyrylo tam žití,
neb radost přejde, bolest však se cítí.

☆ ☆ ☆

ÚBYTEK SNŮ.

List příteli.

Ty chvěješ se, že divá obraznost
i ve snách ještě bouří duši tvou?
že z žití v bezdno klene tobě most,
kde sporné živly tísní a se rvou?
Ó budiž rád a žehnej těmto snům!
Ty ještě něco chceš, máš říci světu,
jeť nevypěna kniha tvojich dum,
číš překypuje šumíc v tísni květů,
jsi duší živ i tenkráte, kdy spíš
a jistě bohatší se probudíš.

Hůř tomu jest, kdo večer oči zavře
a bezduch klesne jako mrtvý troud.
Co srdce věrnou vůní snů svých navře,
leč jako spoutáno se nemůž' hnout;
tu spánek bezohledný, tvrdý, tupý
tě přepadne jak v lese bandita,
sny zardousí a tmy, jež kolem skupí,
v jichž cloně smutná duše ukryta

víc netvoří v lenosti zmírajíc —
Co bolest, radost jí, když v obou nic?

To v leb ti zatkne nenasytný spár,
nad hlavou tvojí hýká tepouc křídly,
sen musí pouští být, když suchopár
je život se sprahlými všeho zřídly.
Ach, z čeho tkáti má své obrazy
sen kouzelník? Vždyť v duši nic a nic,
jen skutečnosti všední nárazy,
jen Psyché znavená si zoufajíc,
o hnáty otloukajíc křídla mdlá,
víc nezatouží, více nezaplá.

Tam nemohou sny řádit ani kvésti.
Buď rád, že sny máš . . . aspoň můstek k štěstí.

☆ ☆ ☆

PÍSEŇ KAŽDODENNÍ.

Jsme jako ti ptáci, již plují
každý den v neznámý cíl . . .
Od skály ku skále a k sluji
a veslují ze všech sil,
jakoby Bůh s nimi byl!

Den každý jedna jest vlna,
noc každá nebezpeč jest,
co chvíle, jest úkladů plna
a v mraku pár strhaných hvězd
se dívá v spleť zlých našich cest.

Zkad jenom té síly berem,
že nezemdlí znavená páž,
tou mlhou, tím větrem a šerem?
jsou v skutku nám andělé stráž?
Či, Bože, sám vůdce jsi náš?

Vír slepý jest, ukrytá skála
a přece my plujeme dál,
a naděje často tak malá
a příliš již ochablý sval . . .
Kdo táhne nás dále a dál?

☆ ☆ ☆

VE CHVÍLI APOTHEOSY.

Vše vykouří se hněvy
tak obětní jak dým
a zazní díků zpěvy
prostorem ohromným.
Jas, vlídnost, souzvuk, shoda,
vystoupí na svůj trůn,
laur vzdorná ruka podá
ti při hlaholu strun.

Jen v srdci stará rána,
jen ta se nezcelí,
vždyť byla krutě dána
kdys zloby ocelí.
Co růží déšť pak na ní,
jejž lásky úsměv svál?
V ní vznik jest umírání,
ta pálit bude dál.

☆ ☆ ☆

KAMEJE.

Jak světec v trní ležel jsem v tmách
a svíjel se v mukách a bolestných snách,
tu přišla ke mně Láska po špičkách.

Jí vstříc se vzchopila vůle mdlá,
však nezřel jsem, ke mně že sama šla,
s ní byly Starost i Bolest zlá.

Až teprv když ke mně si lehla níž,
a rtů svých mi žhoucí dala číš,
též družky její jsem vycítil blíž.

I děl jsem oklamán: „Chtěl jsem tě mít,
však propusť svou druž, ji dále nech jít,
jen lásku, jen tebe si přeje můj cit!“

Tu Láska svoji tak ztrápenou tvář
si těsněji halila v bolesti šlář
a ztlumila jásavou očí svých zář.

„Mé družky nech dlíti po boku mém,
s nimi bych musila zmizeti snem;
chceš Lásku? S ní Bolest a Starost vem!“

Od té jsem doby úplně ztich.
Však přešla mi Radost, přešel mne Smích,
jde Láska, vím, se mnou po cestách mých.

☆ ☆ ☆

PÍSEŇ.

V zahradě Hesperid
růžová jablka kvetou,
v mé duši nebude klid,
vím, divé vichry je smetou!

Rád za nimi bych šel
přes vísky, pouště a moře,
jen abych uviděl
je plát, když vychází zoře.

Jedno bych neutrh',
byť jeho svit mne lákal,
jen do trávy se vrh'
a hořce plakal, ach plakal!

A k ním jen upřel zrak,
jak luzně v lupení svítí
a odešel tich pak
v svou samotu sníti a mříti!

Snad dali by mi klid,
poslední života dnové —
Ó, jab'ka Hesperid,
mí zlatí o lásce snové!

☆ ☆ ☆

AMOROSO.

DOJEM.

Jsou dojmy, kterých nelze zapomenout.

Kdys — doma bylo to — my děti přišly
jsme z procházky ve hlučném veselí,
že plné schody byly nás i kuchyň.
Však vlhavý že den byl podzimní,
o zdraví naše matka pečlivá
všem zout se kázala a převléci.
Já nechtěl, ač mne ostře zábly nohy.
V tom vešla služka — zřím ji po letech —
již starší byla, velké postavy,
tvář trochu od neštovic zjizvená,
však velké měla dobré, modré oči . . .
Bez řeči, s lehkým v tváři úsměvem
ta klekla ke mně a přes všechen odpor
mne zula násilím, mé bosé nohy
— já cítím posud, jak se třásly zimou —
v svá zabořila měkká, zralá ňadra
až pod košili, teplem svého těla
je zahřívajíc. — Bože, co jsem cítil,
vím, že jsem ztich a že mi sladko bylo.

Proč dělala to? Taj; však pohled její
plál blaženosti vnitřní odleskem
a sladkost jeho nesu v svojí duši.

Jsou dojmy, kterých nelze zapomenout!

☆ ☆ ☆

JARNÍ POVZDECH.

Ó, Vesno, co vše zbouzíš kolem,
květ v údolí, květ na stráni,
i srdcím, jež se kruší bolem,
jsi první záře svítání!

Ó, Písni, za Vesnou jdouc, ruku
svou kladouc tiše do její,
co budíš tužeb ve souzvuku
ve ztmělé večer aleji!

Ó, Lásko, jdoucí s Písní, Vesnou
a patříc ploty do zahrad,
v svou síť mou duši zdrhni plesnou,
věř, dám se chytiti tak rád!

☆ ☆ ☆

JINÁ PÍSEŇ.

Starou písní v máji
zvučí háj i luh:
kdo se rádi mají,
má je rád i Bůh.

Koutek jim dá malý
a v něm měkký mech,
by si ruce dali
v nejkrásnějších snech.

Úsměv dá jim v zraky,
každé strasti v lék,
na rty a šíj taky
tisíc hubiček.

V srdce klid a radost
sám jim zachytí,
tak že celou mladost
dvakrát vycítí.

☆ ☆ ☆

RITORNEL.

(Psáno na vějíř slečně ***.)

Ó, lásko! Štěstí!
Hleď užiti jich, prchaví jsou ptáci,
lze z p í v a t vždy, však jednou jen lze kvésti!

☆ ☆ ☆

SONET.

Tvé tělo mramorové, socha světlá,
kde jedna barva sedmi tóny zpívá,
od skrání perleťových k šíji splývá,
jak lekníny by rybníka hlaď zkvětla.

A dál se hrnou celé proudy světla,
žhnou v prsů poupatech, z nichž každé dívá
se udivené z košilky, jež schvívá
se níž, jak mha by s plné luny slétla.

Co přijde dál, je samý úběl ryzí,
je orgie a triumf jarních sněhů,
je hymna, jejíž sloka v hvězdách mizí,

V těch hvězdách letních nocí mlčelivých,
v nichž na rtech rety pijí věčnou něhu,
co nahé údy chví se v liljích živých.

☆ ☆ ☆

SLOKY.

Ó, dívčích tváří tahy vy hezoučké!
ó, modré oči i zlaté kštice!
Ó, lokty růžové, ó, šíje heboučké,
vý s broskvovým nádechem líce!
Jak v snech
míhá se okolo luzný váš zjev,
zmítá mým srdcem a bouří mou krev,
až vzdech
se vyřine z ňader i po letech!

Ó, bledých madon profily mystické,
ó, vděky zralé v živůtku těsném!
Ó, plných růží vy ženy cynické
ve půvabů souzvuku plesném!
Jak v snech
míhá se okolo luzný váš zjev,
zmítá mým srdcem a bouří mou krev,
až vzdech
se vyřine z ňader i po letech!

Ó, sličné ženy krajů všech neznámých,
ó, děti, ó, poupata svěží!
hřích je-li, k vám že oko jsem zdvih',
já, jemuž v kštice již sněží?
V mých snech
bude se míhati luzný váš zjev,
až srdce mé dobouří, v led ztuhne krev,
a vzdech
i z hrobu se vznese k vám po letech!

☆ ☆ ☆

Z DIVANU OMAROVA.

I.

(S k r o m n o s t.)

Proč chtěl bych větší být než Mohamed?
On podmanil si, dobyl celý svět.
V mých ňadrech rovněž svět se hýbá celý,
jej podmanit a dobyti jsem smělý.

Však mysticky by neznělo to tak,
co zřít lze, chápati, můj hledá zrak,
chci na tom provést plán svůj světoborný,
rád věděl bych, ký zkazí ho Džin vzdorný.

I rozhlížím se, v ňadrech tvůrčí bol,
a touhu ráje znaven hledám kol,
je mou to vinou, Lejlo, že's ty žena?
Že ňadra tvá jsem shlednul obnažena?

Ta byla přístav můj i touhy cíl,
zde dobývání své jsem zastavil.
Nad oltářem tím sám se Omar modlí.
Ó, třikrát blažen, kdo tu v tichu prodlí!

☆ ☆ ☆

II.

(S e d m r á j ů.)

Sedm rájů věřícího čeká, učil Mohamed.
Jak jsem strh jí s tváře závoj na p r v n í jsem
věřil hned.

A když líčko jsem jí zlíbal, jež se začlo broskví rdít,
děl jsem, Allah! rozkošný tak d r u h ý ráj tvůj
musí být!

A když s ramen sjela říza a přes ňadra pomalu,
jistě t ř e t í ráj tak svítí, děl jsem, leskem opálu.

A svou skloniv horkou hlavu na květ oněch leknínů,
v č t v r t é m ráji není lépe rajských palem ve
stínu.

Dolů řízo! Kynou boky a za nimi lůna číš,
Křesťane! Rci: Allah velký! a v ráj p á t ý uvěříš!

Váháš ještě? Strhni k sobě toto tělo stkané z hvězd,
a rci v pravdu usvědčený: Věru, šestý ráj to jest!

Když však sama bez volání nahá tobě klesne v klín,
ráj to sedmý, nejsi člověk, Allaha jsi pravý syn!

☆ ☆ ☆

III.

(Ch i s e r.)

„Chiser dej mi píti!“ štkal jsem k prorokovi,
On mi odpověděl věšteckými slovy:

— „Synu, v lásce pouze veliký jest Allah,
ale ústa tvoje nejsou na to zralá.“

„A jak nebyla by,“ ptám se vyzvídavě,
„věř, že pil bych zdroj ten pouze k boha slávě!“

— Dobrá, děl On, chceš-li poznat zdroj ten sladký,
dítě viz, jak pije z prsů drahé matky!

— Víc to není? děl jsem. — „Ani o mák více,
o kapku, již spolkne šedá holubice!“

„Víc to není?“ děl jsem a již pryč se řítil.
Nediv se, ó Lejlo, že jsem prs tvůj chytil!

☆ ☆ ☆

IV.

(R a d a.)

Ach, nad verši Alkoranu
produmal jsem celou noc,
od večera snil jsem k ránu,
jak jest velká lásky moc.

Zástupcové kolem spěli,
chvěl se modlitbou jich ret,
nevyřkli taj lásky celý,
co jsem líbal amulet.

Sulejky a Zoraidy
s žhoucím líčkem, bledým rtem,
bože, jaká propast bídy,
kterou změřit — nemůžem!

Ale jaká propast lásky
vedle muk jde po boku!
proto každé bez otázky
líbej dál jen, proroku!

☆ ☆ ☆

V.

(U t i š e n í.)

Vyletěl pták na strom,
kam doletět moh' jen,
zapěl tam, ač sám a sám,
a byl spokojen.

Řeka v moře splynula
jako s mužem žena,
řeka v moři zhynula,
byla spokojena.

Slunečnici ranil šíp
slunce poledního,
nebylo jí nikdy líp.
Tkla se — nejvyššího.

Řeka buď i pták i strom
v tomto naučení:
jdi, neptej se po nikom
a pij — utíšení!

⁂

BÍLÉ RUCE.

Znám dvě bílé ruce.
Ach, kterak mi udělaly!
Ach, kterak mne upoutaly
k věčné muce!

Udělaly — odsoudily!
A vším vinen ten jich promyk v šeru bílý!
K hlavě mé kterak se vzpjaly v muce,
že ty bílé, dlouhé, měkké ruce
tak sladké byly!

☆ ☆ ☆

PÍSEŇ.

Vzhůru tryská pramen
a zas padá zpět,
o basinu kámen
kapek tříští let.

Kapky drobné spadnou
a zas trysknou výš,
v každé kapce ladnou
duhu uvidíš!

Píseň z duše tryská,
brzy mlkne zas,
ale z každé získá
duše zář a jas.

Každá v plném světle
slunce odlesk mdlý,
z hloubi duše zkvetlé
Tebe zrcadlí!

☆ ☆ ☆

DO ALBA . . . .

Dnes život jest Vám pouhou květnicí,
kde každý záhon steré divy skrývá,
kde motýlů hrá zástup v směsici
a každý pták sta melodií zpívá.

Však mine čas a bude velkým sadem,
kde skvostných plodů bude tisíc zrát,
vše bude krásou, souzvukem a ladem,
v jichž středu budete jak paní stát.

Kéž stejně nad plody i květinami
i nad zrádnými jejich hlubinami
je láska s Vámi!

☆ ☆ ☆

NEZNÁMÉ.

Jdi, my se nikdy nesejdeme více;
já nevím, kdo jsi, ty nevíš, kdo jsem;
však jestli mluví oko, ret a líce,
vše řečeno, nechť každý zůstal něm!

A dnové přejdou, měsíce a roky,
za námi zavře se ten líný svět,
však budeš víc než líbezné snů kroky,
než z rychlíku jen spatřen sladký květ.

Až po letech, když starý kmen se skácí
a rozřeže — co najdou kruhů v něm!
Ty jedním budeš z nich . . . Ó snové sladcí,
já nevím, kdo jsi, ty nevíš, kdo jsem!

☆ ☆ ☆

SERENADA.

Pojď — chvíle lásky čeká . . .
Nač mám tu býti sám?
Po violách ať smeká
se luny svit blíž k nám,
co šerá mura těká
po thujích sem a tam!

Jak v snětí šerém skrytu,
tvých údů vzplane vděk!
Jak hlas tvůj v luny třpytu
smích bude hrdliček!
Ó, přijď, má láska bdí tu,
mně zdá se — čekám věk.

Cos duchového dýchá
z té noci, přikroč blíž,
tak vlahá je, tak tichá,
jak ňader tvojich skrýš,
v ní Osud kostky míchá,
mé s tvými . . . pochopíš!

☆ ☆ ☆

MODLITBA DONA JUANA.

Ne, dosti mám již odříkání chleba,
jenž stálým čekáním již okoral,
mně života a mně je smyslů třeba,
ne, abych hřivny jejich zaoral.

Chci žít, což znamená zas milovati,
však plně čerpat z šumných kaskad všech,
i kdybych ďáblu měl se krví vpsáti,
a hořkost již teď cítit na ústech!

Pryč odříkání! — Jednu chvíli zažít
chci určitě. Nuž, duše, masku shoď!
Duj, větře! Mrtvých nechť mi kyne pažit . . .
do Thule poslední má jede loď!

☆ ☆ ☆

PÍSEŇ LÍTOSTI.

Žel, že se nevrátí víc!
Co trhat moh's — netrhal,
co šetřit měl's — promrhal,
vlas šedý — scvrklá líc . . .
Teď výčitek zní na tisíc!

Žel, že se nevrátí víc,
co kvetlo — kdys odkvetlo,
a nepřišlo na světlo,
co plálo jásajíc,
tak výčitek zní stotisíc!

Teď zvadlý kmen i peň,
jen doutná pochodeň,
v zář plnou nerozplá víc . . .
Tak dlouhý život — skromná tak žeň,
zní výčitek, zní stotisíc!

Kde bujný prs a bok?
kde písně, rej a skok?
kde čerň neb zlato kštic?
Těch líto nanejvíc!
že nevrátí se zulíbány nikdy víc!

☆ ☆ ☆

MOTIV Z FLORIANA.

Ach, rozkoš lásky mizí, větru dech!
Ach, bolest lásky trvá žití celé!
Já Sylvii dal všecko, ona směle
své slovo zlomila mi v spěch —
Ach, rozkoš lásky mizí, větru dech,
Ach, bolest lásky trvá žití celé!

Jak hájem zde a v keřů lupenech
zdroj bude hnát své vlny stříbroskvělé,
tě budu ráda mít, mi přísahala vřele!
Tys', proude, slyšel to, tvůj dál se žene běh . . .
Ach, rozkoš lásky mizí, větru dech,
Ach, bolest lásky trvá žití celé!

☆ ☆ ☆

PÍSEŇ.

Jestliže jste usnuly,
písně v srdci mém,
jestli na vždy zhasnuly
hvězdy vaše v něm,
co mi zbývá?
Pouze sten a matný svist,
jímž se třese svadlý list
s kraje opuštěných hnízd,
větrnička zpívá.

Smutná hudbo jeseně,
zníš mi zas a zas,
opakujíc zmateně,
co děl dávný hlas.
Bylo, není . . .
Jaký div, že houstne krev
a že vázne tón a zpěv,
nelze myslit na úsměv
při tom pomyšlení!

Mladých dívek tisíce
jdou před zrakem mým,
sladké, šedé pěnice
rosným osením.
    To je písní!
To je hudby vzdálené,
to je lásky plamenné,
vytoužené, ztracené,
kdo to jenom vysní!

☆ ☆ ☆

GLOSSY A NÁPADY.

HENDECASYLABI.

Tak usouzeno jest a nejsladšími rty,
jež jistě k líbání jen zde jsou stvořeny,
že v pose tajemné vždy věštce, proroka
mám kráčet světem tím ve vážném strnutí,
já, který přírodu a přirozenost jen
a pravdu především v své písni miloval.
Tož zmlk' bych raději. Též nechci s velkými
se srovnávati v snech, ač se mnou stáli by
v při této. Básník jest vždy žití vykládač;
ten nejčestnější z všech mu název budiž přán.
A život moře jest a jistě mnohotvárné!
Tak básník západ zří, jak v barvy zažehá
svět celý, obloha jak hoří požárem,
jak moh' by mezi tím v svém vznětu hymnickém
přehlédnout, kolem že jde dívka vesnická
snad z žní se vracejíc? A mladá dívka ta
má ňadra bohatá a lýtko čarovné!
To, kdyby moudrý byl, by básník zamlčel,
neb nechal pro sebe, a vážných matron hněv
by nesnesl se naň, na mravní ceně své
by tolik neztrácel a na své pověsti.

Nuž, takový jest svět a lepším nebude,
však v útěchu nám vždy to bude jediné,
že také básníci se sotva polepší.
Ty, dívko, dál se chlub s tím lýtkem čarovným
i s ňader plností! Zrak básníků zří vše
a správně ocení. — Žij, pravdo života!

☆ ☆ ☆

ÚTKY SNŮ.

Útky snů, útky snů
pod hladinou duše leží,
a sotva oči zamhouříš
a prchne všední života tíž,
se v osnovu chytnou a běží
v skon šedivého dnu.

Nejdříve pestré arabesky,
hra stínů často burleskních,
však brzy skizzy budou fresky
a z ghirland květů groteskních
se noří dívčí hlavičky
a brzy svět snů plničký
je blondýnek a brunet smavých
a elfů, sylf a najad hravých.

Pak hvozd se temný vynoří
a rázem leskem zahoří
půl slunečním, měsíčním půl.

A zdá se tobě, sám žes plul
po modré řece, zátokou leknínů
a nad snivou se chýlíš hlubinu
skrz husté keře lilků, jasmínů.
A náhle zachvění,
proud rozpění,
jenž k nebi tryskne,
zhasne, co blyskne,
a cítíš, jak se třese zem.
To kavalkáda cválá sem
osmahlých tváří, bílých turbanů.
Sám beduin ty stojíš u stanu,
ve kterém leží,
jak poupě svěží
snů tvojich dítě . . . Kde se tu vzalo?
Jen sečkej málo,
a stráže syt
chceš se k ní lehounce nachýlit;
ji strh bys v objetí, náhle v tom
hrom
v sluch třeskne ti,
zjev sličný uletí,
však zbude pro vždy v tvojí paměti.

Pak chodby dlouhé zříš a nekonečné
a hledání v nich proděláváš věčné,
sta trpaslíků se ti v ústret šklebí,
sta fantomů po boku tobě tryská,
sta příšer chrní, funí, píská, výská,
sta potvor v tmě se tyčí,
a šklíbá se a kvičí
a s klenby na tenké niti

zelený pavouk svítí;
v čabrace mongola asi
plá smaragd takové krásy,
vezíra na čepici
pštrosího vejce zvící.
Pavouk se sem tam kolíbá.
Jej chytiti chceš, on se uhýbá
a hledneš blíže, pavouk to není,
však ženy oko v lásky rozvíření,
jež jako kočka divá
se chlípně dívá,
to oko žhne a mrazí,
sta paprsků hází,
až zemí plazí
se dlouhý, zelenavý svit.
Jej chytit chceš
a procitneš . . . .

Útky snů kořist svou pustí.

Cítíš jen, hustí
jak stínové kolem se snují,
jak venku stromy šustí
a šedé mury poletují
a v okna tlukou.
Neznámou rukou
tvá přikrývka se zvedá
a jitra bledá
zář po podlaze běží
a útky snů
pod hladinou duše zas leží . . .

Tak tiše bez hnutí leží,
jak mrtvý pod nehybnou spěží
a na tebe civí,
škleb cizí a křivý,
prázdnota šedivá střízlivých dnů.

☆ ☆ ☆

POD OBRAZ POULIČNÍ TANEČNICE Z DELHI.

Štíhlé tílko, snědá líc!
stotisíc
cetek na ňadrech a šíji,
co se v nachu shawlu kryjí
zmije kštic!

Z kořen rozceněný ret,
puklý květ
kaktusový do purpuru,
v perel dvojí ztajen šňůru
amulet!

Krok i poskok výbojný,
přehojný,
pás, jak bambus pohyblivý,
horký dech vlá z černé hřívy
opojný!

Ať se ztulí, ať se hne,
tajemné

všecko na ní, cinká, zvoní,
ať se tyčí, ať se kloní,
ať se pne!

Hoří barvy! Svítí skvost!
Naivnost
tančící tu zradí loutku,
však spí v retů dětských koutků
Smyslnost!

Chvějná ňadra, pružný bok,
tisíc slok
o rozkoších cizích šepce,
co se nožka zvedá křepce
v nový skok!

Dítě ulic delhických,
co tvůj smích
říci chce mi, co tvé oči,
z nichž se Mladost po mně točí
v paprscích?

Též jsem býval, jako tys,
mladým kdys,
co mám z jara doby svěží,
v důlku smavé brady stěží
skryla bys!

☆ ☆ ☆

PO OPĚTNÉM VYSLECHNUTÍ „FAUSTA".

Jak opět k tobě
po novém vyslechnutí,
ó dive, patřím!
Mně jest, jak Jemu bylo,
když chtěl, však nemoh'
zřít ve tvář Zeměduchu,
ač v hloubi cítil,
tu majestátní sílu
zjevení!

Ach, zjevením jest vždycky
každé arcidílo,
v něm snáší se k nám Božství,
v něm hovoří k nám Nadšení a Velkost
i Láska;
co před ním prchá plaše,
„to, co nás tísní všecky",
jak sám jsi pravil, — „všednost".

V mé duši doznívají
velebné tóny všecky,

jen duše má se chvěje,
co s výše hlas v ni padá
jak ve Markétčin žalář:
Jdi, zjevením jen krásy
být můžeš zachráněna!

☆ ☆ ☆

ARARA.

(Slečnám Marii a Zdence Kalašovým.)

Dvě leta jemu pouze
chyběla do stovky,
a vždy se houpal dlouze
na rohu pohovky.

Nedbale hlavou hodil,
sek' zobcem sem a tam,
do všeho kloval, chodil
po domě, kam chtěl sám.

Jen staré paní domu
— byl její miláček —
však více pranikomu
svůj drsný dopřál skřek.

Ať vítal ji, ať s bohem
jí na odchodu dal,
ať v hlasném křiku mnohém
jí cukr z ruky bral.

Tu odešla ta milá,
ji všady hledal zrak,
neb duší domu byla,
snad nejvíc truchlil pták.

Víc neslít' s bidla svého
a nespal, nepil nic,
a z hrdla chraplavého
skřek nevydal již víc.

Tak minul týden touhy,
tu jednou ve půlnoc
skřek drsný zazněl dlouhý,
skřek nářku o pomoc.

Tak dojemný a žalný
se dál a dále nes',
zněl přes chodby v dvůr dálný,
v sluch divoce všem kles'.

Kdo vstali, ptáka zřeli,
jen dvakrát tělem škub',
a druzí ráno měli
již v ruce ztuhlý trup.

Prý srdce puklo jemu,
tak přemohl jej cit;
kdo zvyk' se smáti všemu,
můž' k smíchu mu to být!

Však domácí to věří
a často jejich snem

(dnes vycpán mezi keři
pták stojí pod oknem)

Skřek letí tak jim známý,
tak mrazný, zoufalý
a letí komnatami,
zní chodbou do dáli.

I myslit na tu musí,
již tak rád míval pták,
a těžce povzdech dusí
a utírají zrak.

A na tu — leta nyní! —
jež z Brasilie k nám
jej přivezla, již stíní
hrob neuzřený tam;

Však za níž stesky naše
přes moře v palný jih
se nésti budou plaše
až do dnů posledních!

☆ ☆ ☆

STOPY V SNĚHU.

Kam pohlédneš, kol samý sníh
se leskne — stopy v závějích.

Jdu po nich dál, je různé zřím,
nad jejich románem se chvím.

Ty první stopy mužských bot
zde za bojem šly o život.

Ty druhé, útlé v sněhu běl,
pták jakby lehce přeletěl.

Ty třetí, dětské v úběli,
tak jakby z místa nechtěly.

Ze sněžných co tu mluví hvězd,
snad celý lidský román jest.

A všecky končí u řeky . . .
Kde cesta v obzor daleký?

Ni přívoz tady ani most . . .
Jen do vody a na věčnost . . .

☆ ☆ ☆

VÁNOČNÍ PÍSEŇ PONOCNÉHO.

Celý boží rok a dlouhý
hlídám lidský sen;
nejraděj pln čilé touhy
vyjdu v Štědrý den.

Pod nohou sníh zmrzlý chrupe,
vzdech kol křišťál jest,
dole já, výš měsíc cupe
v sboru třpytných hvězd.

Vyjdu z chaty na podměstí . .
Všady světla dnes;
co plá kolem blaha, štěstí
zemí do nebes!

Zatočím se pod podloubím
vzhůru k rádnici,
jedenáct u kašny troubím
v světel směsici.

Ze všech oken světla kynou,
strom za každým z nich,
větvemi se stuhy vinou,
cukrovinek sníh!

A těch dětských očí radost
plá až do tmy sem,
že má vlastní vstává mladost
jejich úsměvem.

Z všad to svítí a se třpytí,
zvučí přesladce
po stříbrném kráčím kvítí
jako v pohádce.

I těm mrtvým na hřbitůvku
z moře vzpomínek,
na každičkém vzplane růvku
aspoň plamínek!

Takto projdu městem celým,
cítím radost všech,
pod kůrem až stanu ztmělým,
utajím svůj dech;

Poloukryt v zbožných davu
půl v kadidla dým
Ježíškovi ku pozdravu
dvanáct zatroubím!

☆ ☆ ☆

PŘI ZPRÁVĚ O SMRTI GIOSUÈ CARDUCCIHO.

Jen s určitostí věčných zákonů
co smrtelné svůj časný mění šat,
kmen padá, sladký květ schne v záhonu
a člověk musí umírat.

Když Dryada ze stromu odletí
a duše květu rozplyne se v dech,
přes všecko píseň zbude v paměti
a zníti bude v eonech.

Tak třetí Italie básníku,
Jsi odešel, svůj úkol naplniv,
vzlet orlí měl's a notu slavíků,
Tvé dílo ční zde jako div!

V Tvé písni bije srdce vlasti dál,
nechť vlastní Tvé se zastavilo již,
v Tvé písni vzruch a vzlet a ideal
i svatých hněvů číš!

A silou, v žití Tobě vlastní jen,
ten mohutný Tvůj zpěv dál zní a zní,
jak byl by Tebou světu odcizen
hlas poesie poslední!

☆ ☆ ☆

ČESKÁ POESIE.

(Panu Jamesu Carletonu Youngovi v Minneapolis se zásylkou svých knih do jeho sbírek.)

Jak pilná včela těkáš
po vlastech v dálku všech,
a sbíráš zkazky, děje
a srdcí radost i vzdech;
a tak chtěl's také míti
kus poesie z Čech.

Jak budou tyto listy,
pár neznámých těch hvězd,
stát, velduchů kde řady
svůj pyšný slaví vjezd?
Však chtěl's je — tak je přijmi
i zde vstup k chrámu jest!

☆ ☆ ☆

GOLDONI.

I.

Bylo to šuškání, bylo to povzletů
okolo stmělého balkonu,
za jehož mřížemi ve svlačců poletu,
v levkojích, ve růžích záhon
kdosi stáh' gazovou, růžovou oponu,
na které stíny dne v přeletu
vždy podle přírody odvěkých zákonů
frašných sta dělaly přemetů!
Andílků tisíc tam bušilo v kytary,
zpívalo ptáků tam, bzučelo včel;
třeskly tam šampaňským kypící poháry,
šustilo tisíc tam perutných střel,
Amor tam nadarmo nechodil,
nežli se Goldoni narodil.

☆ ☆ ☆

II.

Celý ten století divoký karneval,
společnost v pomalém rozkladu,
rendez-vous v dramatech jeho si dal,
zatím svět třásl se v základu.
Scény své v kulisách smál se a stále smál,
zdrhuje uzle lstí, náhod a úkladů,
než padli harlekýn, pierrot, principál
zhrouceni na jednu hromadu.
Celý se život smál lehký a veselý,
kordy a vějíře, lorgnony, paruky,
nebesa postelí, parků vy stíny;
Venuše v besídkách, Diany v koupeli
světem jak divadlem v hodinách rozluky
táhl stín — kdo všim' si? — guillotiny.

☆ ☆ ☆

Z PAMÁTNÍKU.

I.

(S věnováním Goetheova Fausta.)

S věčné básně kaskadami
Tobě podávám jen sebe,
ať se zavrou již nad námi,
vždycky otevrou nám nebe.
Nechť je budem čísti sami,
mne v nich najdeš, já vždy — Tebe!

☆ ☆ ☆

II.

Sama! Sama!
V samotě život ti plyne;
chmurné drama
kdes bez ohlasu hyne . . .
A já to nevěděl,
já váhal, blížit se k tobě.
teď dvojí cítím žel . .
Snad mohli jsme něčím být sobě.

Můžem' ještě?
Jako dva, kdož sobě přejí,
květů deště
aspoň v snech pro sebe chtějí!
Dnes teprve to vím,
my mohli přilnout k sobě.
Je pozdě? — Vše dým?
Či všecko již v j e d n o m spí hrobě?

☆ ☆ ☆

VĚČNÝ MLATEC.

(Jar. Kvapilovi.)

Věčný mlatec — Smrt
chodí lánem světa,
do své stodoly
obilí vše smetá.

Tam je vymlátí,
nikoho se neptá,
pak jde zase dál
a zas jiné zdeptá.

Na svém řešetě
zrní prosypává,
buď si Umění,
buď to Láska — Sláva!

Buď to hlavička
kučeravá, svěží,

buď to týmě vin,
šedina kde leží.

Buď to bohatýr,
patř to harlekýnu,
všecky řešeto
skryje ve svém klínu.

Všecky prosype . . .
Co mu Krása, Mládí?
Zde dlí chvilku dnes,
zítra dále pádí.

Divný mlatec ten,
klasy v prstech drolí,
co tu blaží nás,
stejně, co nás bolí.

Na kostnatou dlaň
zrní všecko klade,
v slunci prohlíží
staré jako mladé.

Nešťastný ten práh,
kde zavadil nohou,
mlkne zdroj i pták
modrou pod oblohou.

Člověk zdrcený
bolest v domě vítá,
cítí, slzy své
ani nepočítá.

Ku všem dojde On,
i k nám nejináče,
a to srdce jen
pláče, pláče, pláče . . .

☆ ☆ ☆

IMPROVISACE.

(Paní H***.)

„Jí dejte lilie! Je dejte plnou dlaní,“
je shrňte přívalem Jí na průsvitnou skráni,
a jestli s radostí tam slza díků leží,
tím budou vonnější, tím více budou svěží.

Neb jako strážný duch šla s ním a při něm stála
a v jeho boj a trud vždy sladký úkoj vála,
ať duší sestra mu a bytostí jak žena
Jí nikdy nedotkla se žádná losu změna.

Co více říci lze? Šla vedle a s ním žila,
jak duše domu vždy tak tichá, snivá, milá.
Sám netknul se jí čas, běl vizte jejích skrání
a proto lilie jí plnou sypte dlaní!

☆ ☆ ☆

HENRYKU IBSENOVI.

Morituri Te salutant . .

Z mlh fjordů, jejich závitků a tajů
Jsi pravdy slunce vyšel hledati.
Tak ve posvátné maga závrati
Jsi stanul nad hlubinou mrtvých rájů,
kde s Gyntem Brand se musí potkati.

Muž rozumu, muž bujné obraznosti! —
Tvé jakby obě duše, básníku!
Co mezi nimi? Lidský prach a kosti,
bez křídel duše, sklány do všednosti
s démonů skřeky v notě slavíků.

Ó, zadívat se ke dnu duše lidské!
Toť Medusy tvář, studna kvílení,
toť propast hysterie, šílení,
toť desillusí hnízdo apatické . . .
zřít — vidět, říci — pak se zkamení.

Tys promluvil. Tvé dílo mluví za Tě
z mlh fjordů nesouc pravdu s krásou v jih
Spi! Větší nezdřím' králů ve šarlatě!
Spi v zhrdy Své i síly majestátě! . . .
Lež, klam a sobectví, stud falešný, zlý pych,
jak feny spráskány se svíjí v blátě
u nohou Tvých!

✩ ✩ ✩

ANTICKÉ JARO.

(Památce Giosuè Carducciho.)

Opět je tu. Jako kdys u Homéra
směje se zas zářícím sluncem zlatým,
nivou sije podléštky, petrklíče,
ve kštice thují,

dubů, jilmů, v jalovců trsy dýše,
čechrá všecky, probíhá mladou travou,
rosou vlhké osouší nožky bílé
pachole — Jaro!

Ty je nezříš. Dusivá drží hlína
Tvoje ústa bohatá sladkým zpěvem,
ztichl's navždy, nedočkal's více plesných
paianů jeho.

Marně zvedám, knihu Tvou pročítaje,
plný kalich vršitý v Tvoji poctu,
marně Jaro přes rámě mé se shýbá,
zvědavě hledíc.

Zří jen slzu, do číše která padá,
stopy zří jen Myšlenky prchající,
jak zde všecko uniká, mizí, přejde
láska i sláva!

Co víc říci? Hučte jen odpoutané
řeky, slapy, zatlucte, slavíkové!
Jaro je tu! Antické jaro dávné
s květů svých thyrsy!

Žel, že rovněž s lítostí smutnou po těch
v Hades kdož dnes schýlili bujné hlavy;
Takto číši radosti zkazí vždycky
jediná krůpěj!

☆ ☆ ☆

NEBESKÁ HÚDBA.

Já sen měl v noci dnes,
ne sen, spíš vidění,
mou duší táhlo při zavřených víčkách;
ba spíš, já slyšel
sbor mnohohlasý, jednohlasý pozděj
provázen jemnou hudbou
jak na šalmaje polní,
kam jako perly padlo vždy pár zvonků,
pak flétny zněly v tom
a umíraly zvolna
v obojí teskném pláči,
však vítězněj' a mocněj'
ples přezvučil pláč, jásavý ples hlasný
z úst dětí.

To jsem slyšel
a připomněl si právě:
Noc byla Velkonoční,
ta, v které Vykupitel

tíž odšoup' skály
jak pírko doupnákovo,
vstal
velký a silný.

Tu otevřel jsem víčka.
V mé jizbě bylo bílé, divné světlo,
v němž rámy na obrazech
jak žhavé lišty plály,
však v temnu dlelo vše, co malováno;
a Goethe s Dantem
nad mým stolem
ve tvářích nesli úsměv
tak zvláštní, přísné rysy obou
tak změkly při té hudbě,
jak světu odpouštěli,
by jeden zlobu, druhý jeho křehkost;
z kalíšku azalek
jak jiskry modravé cos temnem trysklo
a haslo v mžiku.

A hudba ta s tím zpěvem
vždy slabší zněla, ale blíže stále
až zvolna vrátila se, zmlkla
mé duše na dně,
kde spala před tím.

Pak teprv tuhý spánek
bez snů mi zavřel víčka,
bez barev, tupý, němý

jak balvan,
jenž druhdy tížil Krista,
než doupnáka jak péro
jej odšoup' v svaté Velkonoční jitro.

☆ ☆ ☆

EPILOG.

NENIE.

Zpěvná ústa moje,
vy se nezavřete,
nechť kolem vás všady
hořké býlí kvete!

Zpěvná ústa moje,
vím, vás neumlčí,
ani havranů skřek,
ani vytí vlčí!

Co vám půtky, boje
dravé, dlouholeté?
zpěvná ústa moje,
vím, vy nezmlknete!

Vím, vás budou jednou
s lucerničkou hledat,
prstem ven vás hrabat,
každý kámen zvedat.

Vy budete zatím
pryskyřníku číškou,
nebo svlačcem vonným,
nebo pampeliškou.

Motýl bude píti
vše, co ve vás zkvete,
zpěvná ústa, jemu
vy se nezavřete!

Ještě po mé smrti,
kdo jen bude chtíti:
motýlu i ptáku
dáte ráda píti.

Na hrob ať sníh padá,
kde jen routa kvete . . .
zpěvná ústa moje,
vy se nezavřete!

☆ ☆ ☆

. . . .

Snad nezpíval jsem vždycky, co jsem měl,
však jistě vždycky zpíval, co jsem chtěl.
Bylo vhod? Nebylo? — Zpíváno jest,
zní v sadu to, lesem, ba u všech cest,
zní na vsi to, zní to v hlomozu měst,
neb všady jsem kráčeje myslel a pěl,
ne co bych snad měl, leč sám co jsem chtěl.

☆ ☆ ☆

DIALOG ZÁVĚREČNÝ.

Má dcera:

Když jsi tolik, tatko milý,
jiným napsal v kratochvíli,
napiš něco svojí dceři,
která v tebe nejvíc věří,
usměj se a hni jen retem,
jako slunce nad poupětem
stane-li, mně bude v krátku.
Pěkně prosím o pohádku!

Já:

Bylo tak, ba bývávalo!
Dnes je toho, věř, již, málo.
Přišla jeseň, přišla zima,
tu se to jen klímá, dřímá,
samý sníh kdy před očima!
Kdys tvá ruka lehce ťukla,
kůra mého srdce pukla,
to se celé otevřelo,

co v něm vřelo, ihned znělo,
a se kolem písní chvělo.
Dnes jak zaklepat máš — nevím.
Ale klepej, kouzlem děvím,
které v hlásku tvém se třese,
i mé srdce otevře se.

Má dcera:

Nechci tlouci — prosím pouze.

Já:

Slyš, rád vyhovím tvé touze.
Zavládla kdys velká Nouze,
úpěl v jejím jarmu pout
Paleček i Lidožrout.
V posled, v nejhroznější chvíli
sami dva na světě zbyli
Lidožrout a Paleček,
velký olbřím — malý rek!
Chvíli stáli proti sobě.
„Hlad mám!“ křikl obr v zlobě,
„Hlad mám!“ Paleček vzdych v mdlobě.
— Co si počnem? — Sníst se máme?
Čerta bychom z toho měli,
tož si raděj pokoj dáme,
jak dnes, tak pro život celý.
Rci, co ze mně bys mít moh'?
Já jsem bobek, ty jsi stoh!
Zmizel bych tvé ve útrobě

snad až příliš v krátké době,
prášek malý, zblo a hoch.
Já však tebe? Že bych zmoh'?
Nevím sám, kde bych tě chytil,
nikde bych se nenasytil.
Kde jen začít? — Zde či tady?
Nad přebytkem mřel bych hlady,
za cílem se marně řítil!"

„Skoro pravdu máš v tom, dítě,
tož se oba sníme hbitě!"
obr pravil okamžitě.

Má dcera:

Chápu tě. Chceš pokoj mít,
staří páni pohodlní,
nevíš sám však, dals' mi nit,
která dole, jak se vlní,
z bludiště mne vede v sled,
obrací můj k slunci hled.
Nemohli se sníst oba,
Paleček i Lidožrout,
vyčkali, až prchla zloba
i ta tíha denních pout:
každému být k službám jen
zápasiti v noc a den.
Nechme toho, něco někam
zmizí, vždy se roztaví.
Na tvou parabolu čekám,
v sled se jádro dostaví.

Já:

Zkrátka, ať mne kdo chce viní,
píseň má i já jsme líní.

Má dcera:

Není v sled to — dobrodiní:
„Loquax senectus“ vždy byla.

Já:

Pravdu máš, má družko milá!
Paleček i Lidožrout
cítí každý tíž svých pout.
Příroda jak velí tomu
v lesku niv i v bouři hromů.
Nedáme se . . . . nepronikneme . . .
raděj nejistotě zvyknem,
s kterou stojí, upadá
u nás slunce nadvláda,
kde jest slunce — dobře bývá . . .

Má dcera:

Oko mé se v tvoje dívá . . .
Nech, já dosáhnu vše již,
výsledek hned uslyšíš!
Paleček a Lidožrout,
zbavení pak zloby pout,

sotva mine nebezpečí,
spíš jsou nepřátelé větší
malý s velkým — malá naděj
na shodu — se vyhnou raděj.

Já:

Nuže k času, co s tím chceš?

Má dcera:

Něco, báseň, pravdu, lež,
promluv jen.

Já:

Nač lidské šalby?
Dítě mé, kdo poslouchal by?
Ušetř kritiků mne palby,
dost jsem toho lidem řek'
za svůj celý, dlouhý věk,
malý za to vzal jsem vděk.
Zeptej se, co z toho vědí?
Něco mladí, málo šedí,
celkem skoro jako nic.
Nehodlám se z plných plic
namahati . . . .

Má dcera:

Sebe víc
braň se, jak chceš, málo zmůže.
Kdo zvyk' rozhazovat růže
cestou svou — nemůž' víc zpátky.
Ať se nutí do pohádky,
kdo rád zval se pohádkářem!

Já:

Své jsem řek' a nejsem lhářem.
Lidožrout a Paleček.
ferina a velký rek
vzájemně se pochopili,
navzájem se nesnědli,
oba bodří, zdraví zbyli
ze sporu, jejž pozvedli.
Dělejme to jako oni.
Česnek páchne, růže voní.
S leckým's jsme se vyrovnali,
leckomu za pravdu dali,
leč co říká lidem konec?

Má dcera:

Velmi hladce! — Byl kdys zvonec,
na ten když jsi uhodil,
pohádky hned konec byl.

Já:

Pravdu díš, má dcero drahá,
dlaň již po provazu sahá.

☆ ☆ ☆

OBSAH.

PROLOG — Str.

PENSEROSO.

AMOROSO.

GLOSSY A NÁPADY.

EPILOG.